

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi gerekçesiyle birlikte ekte yer almaktadır.

Gereğini arz ederim. 10.12.2025

Haydar ALTINTAŞ
İzmir Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe
Tarih: 11-12-2025	Esas No: 2/3414

T B M M
KANUNLAR ve KARARLAR BSK.LIGI

10 Aralık 2025

Numara:

T B M M
GENEL MURAK

10 Aralık 2025

No: 1755986

GENEL GEREKÇE

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 61'inci maddesi, "sosyal güvenlik bakımından özel olarak korunması gerekenleri" düzenlemekte olup, maddenin ikinci fıkrasında "Devlet, sakatların korunmalarını ve toplum hayatına intibaklarını sağlayıcı tedbirleri alır." hükmü açıkça yer almaktadır. Ayrıca, Anayasa'nın 10'uncu maddesine 7/5/2010 tarihli ve 5982 sayılı Kanun'la eklenen fıkrada, "özürlüler/engelliler için alınacak tedbirlerin eşitlik ilkesine aykırı sayılamayacağı" düzenlenerek, engelli bireyler lehine pozitif ayrımcılık anayasal güvence altına alınmıştır.

Buna karşın, 09/01/2025 tarihli ve 7538 sayılı Kanun'un 15'inci maddesiyle 5510 sayılı Kanun'un geçici 10'uncu maddesinin ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmış; yapılan bu değişiklik sonucunda engelli vatandaşlarımızın emeklilik hakları büyük ölçüde sınırlandırılmıştır. Söz konusu değişiklik, engelli bireylerin sosyal güvenlik sistemine erişiminde önemli hak kayıplarına neden olmuş; hâlihazırda uygulamada oluşan mağduriyetler kamuoyuna da yansımıştır.

7538 sayılı Kanun öncesinde, Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) mevzuatında "engellilik" ile "maluliyet" kavramları birbirinden ayrılmakta idi. Engellilik, bireyin bedensel, ruhsal ve sosyal bütünlüğü esas alınarak belirlenen ve toplam engellilik oranına dayanan bir değerlendirme sistemini ifade etmekteydi. Maluliyet ise çalışanın yürüttüğü iş dikkate alınarak "çalışma gücünde kayıp" ölçütü üzerinden belirlenmekteydi.

Bu iki kavram arasındaki fark uygulamada belirgin sonuçlar doğurmakta; özellikle engellilik oranlarının bileşik şekilde toplanması esasına dayanan önceki sistem, engelli bireylerin emeklilik hakkına erişimini kolaylaştırmakta idi.

7538 sayılı Kanun öncesinde engelli emekliliği süreci vergi dairelerine başvuru ile başlamakta, kişi devlet hastanesine sevk edilmekte ve Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından değerlendirilen raporun onaylanmasıyla SGK emeklilik işlemleri yürütülmekteydi.

7538 sayılı Kanun sonrasında ise süreç temelden değiştirilmiş; engelli bireylerin emeklilik başvuruları doğrudan SGK'ya yapılmaya başlanmış, raporlar SGK tarafından sevk edilen yetkili sağlık kurulları üzerinden alınmış ve nihai değerlendirme SGK'dan bağımsız Yüksek Sağlık Kurulları tarafından yapılır hale gelmiştir. Bu raporlar artık "engellilik oranı" yerine "çalışma gücü kaybı oranı" üzerinden düzenlenmekte; itirazlar ise SGK Merkez Sağlık Kurulu tarafından karara bağlanmaktadır.

Bu yeni düzenleme, engellilik oranı değerlendirmesini tamamen devre dışı bıraktığından, çoklu engellilik durumunun bireyin genel yaşam işlevselliğine etkisini yansıtmaktan uzak bir sistem ortaya çıkarmıştır. Örneğin, önceki sistemde engellilik oranı toplamda yüzde 90 olan bir bireyin, çalışma gücü kaybı değerlendirmesinde yalnızca yüzde 30 oranı ile karşılaşması mümkün hale gelmiş; bu durum engelli bireylerin emeklilik hakkına erişimini fiilen imkânsızlaştırmıştır.

Bu kanun teklifiyle, 7538 sayılı Kanun sonrasında ortaya çıkan mağduriyetlerin giderilmesi, Anayasa'nın 10'uncu ve 61'inci maddelerinin öngördüğü koruma ve pozitif ayrımcılık ilkelerine uygun bir engelli emeklilik rejiminin yeniden tesis edilmesi, engelli vatandaşların emeklilik sürecinin erişilebilir, öngörülebilir ve hakkaniyetli bir zemine oturtulması, Gelir İdaresi Başkanlığı ile SGK arasında daha önce sağlanmış olan işleyiş uyumunun korunması ve SGK'nın norm ve standart birliğini temin eden yapısının zarar görmemesi amaçlanmaktadır.

Teklif, engelli bireylerin emeklilik haklarını koruyan, önceki sistemde var olan hak temelli yaklaşımı sürdüren ve 7538 sayılı Kanun'un yol açtığı olumsuz sonuçları telafi eden bir düzenlemeyi içermektedir. Böylece sosyal devlet ilkesine ve Anayasa'nın engelli bireylerin korunmasına ilişkin hükümlerine uygun, adil ve sürdürülebilir bir emeklilik rejimi yeniden hayata geçirilecektir.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1: Bu madde ile 5510 sayılı Kanun'un 28'inci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan "çalışma gücündeki kayıp oranının" ibaresine "veya engellilik oranının" ifadesinin eklenmesi amaçlanmaktadır. Düzenleme, engelli bireylerin yalnızca çalışma gücü kaybı kriteri üzerinden değerlendirilmesi nedeniyle ortaya çıkan hak kayıplarının önüne geçmek ve engellilik oranı tespitlerinin de emeklilik sürecinde dikkate alınmasını sağlamak üzere yapılmaktadır. Böylece engelli vatandaşların yaşlılık sigortasından kaynaklanan haklara erişimi kolaylaştırılmakta, Anayasa'nın 10 ve 61'inci maddelerinde öngörülen koruyucu ve eşitlikçi yaklaşım güçlendirilmektedir.

MADDE 2: Yürürlük maddesidir.

MADDE 3: Yürütme maddesidir.

**5510 SAYILI SOSYAL SİGORTALAR VE GENEL SAĞLIK SİGORTASI
KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

Madde 1 – 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu’nun 28’inci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “çalışma gücündeki kayıp oranının” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya engellilik oranının” ibaresi eklenmiştir.

Madde 2 – Bu Kanun hükümleri, yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3 – Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.